

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 24 cor. (14 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 12 cor. (7 Lei)
Un număr 40 fileri (30 bani)

lese ca număr poporal al „Unirii” în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj
(Județul Alba-de-joș.)

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

FOCUL DIN VECINI.

Dela marea adunare națională ținută în Alba-Iulia la 1 Decembrie a anului trecut, când neamul nostru din Ardeal, Ungaria și Banat s'a smuls de sub stăpânirea barbară și tirană a Ungurilor, unindu-se cu regatul liber român de peste munți, vechii noștri stăpâni au fost cuprinși de-o furie nemaipomenită. Erau învățați de sute de ani să trăească din sudoarea noastră și să se îngrășe din roadele muncii noastre, și acum nu se puteau împăca cu gândul, că vor fi siliți să doarmă cum își vor așterne singuri și să mânânce numai cât vor câștiga ei singuri. Și de aceea, în pofta lor nebună de stăpânire și domnire peste alții, au țâșnit cele mai drăcești planuri ca să împiedece unirea noastră într'un stat românesc, mare și puternic. Au trimis milioane de coroane, pe sub ascuns, în Ardeal, au trimis tipărituri pline de otravă și venin sufletesc, au trimis aici în mijlocul nostru oameni ticăloși plătiți cu bani scumpi, ca să ne îndemne la răscoală, la pradă și jaf, și astfel să ne aprindă căsuța, pe care am ridicat-o după suferințele și grele de sute de ani, și în care ne adăpostim azi și dacă va ajuta Dumnezeu și cumintenia noastră, ne vom adăposti până la sfârșitul veacului.

Dar casa noastră românească și creștinească, în care stăpânește cinstea și

omenia nu s'a aprins. Și nu s'a aprins, pentru că am fost oameni cu ochii în patru și ne-am știut griji avuți, pe care ni l'a dat vrednicia noastră. Și atunci Ungurii cu mintea lor ungurească s'au gândit una: dacă nu pot da foc căsii vecinului român, pentru că și-o păzește bine, voi da foc căsii mele proprii că apoi din vâlvătaia căsii mele vor sări schinte și pe coperișul căsii lui și va arde și ea. Astfel au început Ungurii o nouă revoluție, și acum în țara lor e jaf și pradă și omoruri și necinstiri de femei și fete tinere. Sau cu alte cuvinte, s'au făcut și Ungurii bolșevici. Și în țara lor s'a întins focul dela o margine la alta, și ei nădăduesc, că focul se va lăți și la noi, că vom începe și noi a merge pe urmele lor, că vezi doamne ne vom face și noi toți bolșevici ca ei, și apoi lumea va vede, că Românul e un popor ticălos și blăstămat, care nu-i vrednic să fie liber și să-și aibă țara lui și domnia lui, și astfel conferența de pace ne va lăsa să rămânem iarăși în jugul Ungurilor, cari ne-au știut ținea în frâu. Ei vreau cu ticăloșia lor de suflet să împiedece înfăptuirea României mari și să ne facă de răsul și de batjocura lumii, și să ne facă să fim în vecii vecilor slugile și robii lor.

Vedeți frați Români, asta este motivul pentru care

s'au făcut și dușmanii noștri de moarte, Ungurii, bolșevici. Și acum, când cunoaștem gândul lor mișelesc și când vedem că în jurul nostru, în jurul căsuței noastre pe care ne-am ridicat-o cu atâtea lacrimi și atâtea sânge s'a aprins un foc mare și primejdios noi trebuie să fim cu cea mai mare băgare de seamă, ca focul din casa nebunului din vecini să nu arunce schinte pe căsuța noastră și în ograda noastră. Trebuie să ne dăm seamă, că un popor nu se poate feri cu jaful și cu hoțiile și cu fâlăriile, ci numai cu cumintenia, cu cinstea și omenia. Noi trebuie să fim acum mai mult decât ori când, cu sufletul și mintea curate, și să ne stringem toți, ca în vremile de grea primejdie în jurul conducătorilor noștri și să ascultăm sfaturile și povețele lor. Voi cari ați fost prinși în Rusia, ați văzut starea cumplită de-acolo, ați văzut cu ochii voștri ce rânduială slabă e într'o țară, unde toată lumea poruncește și nime nu ascultă, unde toată lumea vrea să trăească din jaf și nu lucrează nime, ați văzut cu ochii voștri cum se prăbușește și se desface împărăția aceea mare și puternică, de care tremură odată toată Europa. Noi nu vrem să ajungem ca ei ci noi vrem să avem o țară binecuvântată de Dumnezeu o țară liniștită și bogată, unde să ne simțim toți bine, ca la noi acasă. Și de-aceia urîți din tot sufletul vostru orice nerânduială, orice ti-

căloșie, orice faptă rea, orice neascultare de conducătorii voștri, și grijiți-vă bine țara pe cari ați făcut-o cu suferințele voastre grele și mari, pentru că dușmanii ticăloși stau la pândă și voiesc să ne-o aprindă.

Dr. Zenovie Păclișanu.

GLASUL ȚĂRII.

Mobilizarea.

Când scriem acestea șire, pe ulițele tuturor satelor și orașelor noastre se vor putea ceti hârtiile mari ale Conziliului nostru Dirigent din Sibiu, subscrise de dl Iuliu Maniu, președintele Cărmuirii, prin cari sunt chemați la oaste tinerii născuți în anii 1899, 1895, 1894, 1893, 1892, 1891, 1890, 1889 și 1888, afară de unguri. Dintre acestea 12 contingente (ani, vrăste) deocamdată sunt chemați să intre cei născuți în 1899, 1895 și 1894 (cei de 20, 24 și 25 ani) în zilele de 5—9 Aprilie în orașele și după rândul arătat în hârtiile de mobilizare.

Primăriile satelor trebuie să se îngrijască, ca feciorii să se înfățișeze îmbrăcați bine, cu hainele militare ce sunt prin comune, cari se vor răscumpăra însă cu bani buni la intrarea în casarmă. Totodată sunt îndemnați feciorii să ducă cu dânșii, dacă se poate, făină și alte lucruri de ale mâncării, cari iarăși li-se vor răscumpăra cu prețuri bune.

Vorbește glia strămoșească.

Capul Cărmuirii noastre, de toți cunoscutul și iubitul Dr. Iuliu Maniu, are în fruntea ordinului de mobilizare o caldă și luminoasă chemare, un îndemn dulce și

înțelept, pe care îl îndreaptă către fiii Poporului Românesc de pe acestea plaiuri, chemându-i la îndeplinirea sfintei datorii a acestor zile. Prin graiul dlui Maniu vorbește sufletul românesc și însuși glia strămoșească descătusată. Dăm părțile de mai la vale («Unirea» de zi a dat chemarea în întregime), ca cetitorii noștri să le adâncească mai pe indelete. Știm, că ele trezesc în toate inimile cea mai caldă și mai strălucită însuflețire:

„Nu avem dorul de a cuceri, nici a prăda țara altora, ci vrem numai să ne apărăm Patria și să ne mântuim Țara noastră proprie, ceea ce numai printr'o armată puternică putem ajunge, care va ascultă și va urma cu însuflețire și cu vitejia strămoșească poruncile Majestății Sale Regelui nostru Ferdinand I.

Nu frica de pedeapsă să vă ducă deci la împlinirea acestui ordin de chemare, ci mândria conștiinței, că îndepliniți o sfântă datorie față de pământul nostru liberat, față de patria noastră română.

Este ceasul sfânt, când trebuie să punem stăpânirea noastră pe întreg pământul moștenit dela strămoși, cămă trebuie să punem temelii unui viitor demn și corespunzător jertfelor și suferințelor de veacuri ale părinților noștri!

Aveți să răspundeți chemării, pentru a dovedi lumii întregi, că ne iubim Țara și că știm să stăpânim cu vrednicie, — ducând cu noi liniște, libertate și stăpânire dreaptă în toate colțurile țării.

Răfuiala cea mare...

— Români din Sibiu pentru mobilizare. — „Nu mai putem răbda încercările drăcești ale Ungurilor”. —

Sibiu, 30 Martie.

Porunca de mobilizare, care s'a lipit pe pârțile orașului, a stârnit aici o însuflețire de neînchipuit. Duminică după ieșirea din biserică, o mare mulțime de oameni s'a înșiruit pe străzile Sibiului, îndreptându-se spre palatul Cărmuirii noastre, în frunte cu muzica militară. Mulțimea mergea cântând și preamărind mobilizarea. În fața palatului mulțimea s'a oprit, iar profesorul Sabin Oprean a tălmăcit mulțumirea poporului pentru porunca mobilizării, căci vremea este să isprăvim odată cu Ungurii. Poporul e gata să alerge cu mare însuflețire sub steaguri, știind că luptă pentru dulcea țară românească.

În strigătele de aclamare a ieșit în fața mulțimii dl Iuliu Maniu, președintele Consiliului dirigent, care răspunzând profesorului Oprean spune, că

Nu mai putem răbda încercările drăcești ale Ungurilor; a sosit în sfârșit

ceasul ca să încheiem socoteala cea mare cu ei, și vom face să fie socoteala din urmă.

Consiliul Dirigent a poruncit mobilizarea, fiindcă o cere țara noastră scumpă, pe care trebuie să o apărăm de focul aprins de unguri. Cei 12 ani mobilizați vor fi de ajuns în contra răilor, iar de nu, gata suntem a pleca cu mic cu mare să ne apărăm glia strămoșească.

După minunata cuvântare a dlui Iuliu Maniu mulțimea s'a îndreptat spre Comanda românească, unde poporul a cerut cu mare însuflețire să vadă pe dl general Traian Moșoiu.

Viteazul comandant al trupelor românești a spus, că

lovitura, pe care vor primi-o Ungurii, adecă bandele lor, va fi atât de puternică, încât din această parte pe viitor nici o primejdie nu va mai putea să ne amenințe.

Poporul însuflețit peste măsură, a mai cutreerat câteva străzi în marșurile vitejești ale muzicii militare, apoi s'a dus la ale sale în cea mai bună rânduială.

Cine subscrie la imprumutul național face două fapte bune: 1. Arată că și iubește țara și neamul, pe cari vrea să le întărească și să le înaintese. 2. Își pune banii de hârtie într'un loc sigur, unde nu-și pierde prețul și aduc camătă mare.

Lăncerul.

— Icoană din viața ardelenescă dela 1848*). —

Eu îl știu de mult pe Mandi Lăncerul, de când eram un prinz de copil și purtam cămășuță lungă. Venia uneori, vara, la noi, la moșu, că erau cunoșcuți vechi și prietini.

Un om înalt, de ajungea cu capul în grindă la casa noastră, lat în spate și greu la pas, că tremura fața casei când pășea. Avea mustațe groase, cărunte, și niște răzoare de sprâncene, că abia se cunoșteau două ținte de jăratec sub dunga frunții. Părul îi cădea în plete pe umeri, și pe lângă tâmpile îi coborau două chici, împletite ca la fete. Purta cu sine veșnic o măciucă lucie-lucie și afumată, cu ferecătura cumplită în capătul deasupra.

Răsărea după-amezile în porțița noastră dela drum, și intra,

*) Cettă în seara de 9 Martie n. la sezișoarea cu cântări și cetiri, dată de blăjeni în onoarea Regimentului 2 Roșiori.

tropăind greu din călțuni, în casă. Dădea binețe răstit, par'că cu o undă de mânie tainică în ochi, și se așeză lângă moșumeu, după masă.

Îl vedeam om închis și aspru. Și noi, copiii, ne opream sfioși în prag, tremurând când își întoreea fața către noi Mandi Lăncerul. Că așa-i ziceau oamenii. Și așa îl știau toate satele dela Murăș la deal, și pe Arieș în sus, până la Turda: Mandi Lăncerul...

Moșu-meu, om vorbăreț și cald la grai de altfel, când intra Mandi pe ușă par'că i-se îndesă barba cărunță de popă bătrân, și ochii îi căpătau luciri scăpărătoare, de foc. Tăceau vreme îndelungată alături. Sprâncenele doar de le tremurau, umbrind luminile ascuțite de desubt. Apoi, uneori, schimbau câteva vorbe aspre, scurte.

— Ai mai venit încoace, frate Mandi?

— Venit, popo.

— Da' cum o mai duoi?

— Hm, eu o duc, popo. Da' rău o ducem noi, țara, Ardealul. Rău...

— Ardeal nenorocit!

Și se încruntau iarăși cei doi bătrâni, măturii din alte vremi.

Altă dată, când umbrele sării îi cuprindeau așa la masă, alături, și sunetul clopotului de vecernie venea domol din marginea satului, ca o undă de chemare veche, din bătrâni, tresărea Mandi moșneagul, și se trăgea mai aproape de tovarășul său, iar ochii îi luceau în o lumină dulce, duioasă.

— Mă frate Ioane, te mai gândești tu acum la Bărnuț, când spunea, colo la Blaj, la adunare, ca un arhanghel, cu fruntea lată, cu ochii peste mulțime: „Oameni buni, scumpii mei frați, deacuma suntem slobozi... Deacuma noi suntem stăpâni peste viața noastră. Trăiască sfânta libertate...!”

— N'auzi, frate Ioane, par'că mă furnică și am vorbele lui: „Trăiască sfânta libertate! Domn și iobag: tot una. Un cap, o viață... Ce vorbe sfinte, măi frate Ioane!”

Barba moșului tresărea și ea atunci, și mâinile lui uscate căutau brațele lungi a lui Mandi.

Teatru românesc.

— Frații din România veche se pregătesc să ne dea un frumos dar de Paști. — Șaizeci de artiști dela Teatrul Național vor da reprezentații de teatru în Ardeal.

Duminică în 30 Martie n. a fost la Blaj dl Victor Dumitrescu-Bumbești, și ne-a adus îmbucurătoarea veste, că pe zilele de Paști și săptămânile următoare vor veni în Ardeal 60 de artiști dela Teatrul cel mare din București, și vor lua pe rând orașele mai de frunte, dând un șir întreg de reprezentații teatrale, înfățișând bucăți naționale, în cari vom putea vedea cu ochii celea mai mărețe clipe din viața trecută a neamului nostru și vom putea auzi dulcele grai românesc, așa cum numai frații din țara mamă știu să-l rostească. Prin acestea reprezentații Guvernul vrea să ne facă un dar frumos, ca să avem și noi puțința să vedem teatru românesc adevărat, cum noi Români acestor ținuturi nu am avut parte până acuma. Teatru am mai avut noi, jucat de tineri de ai noștri, ori, uneori chiar de artiști ca Zaharie Bărsan, și mai în urmă de trupa Antonescu, dar acelea teatre erau ferecate în lanțurile unguerești, încât simțirea românească era innăbușită și legată cu șapte lăcate, ca nu cumva să ne putem însufleți de celea ce ni-se înfățișau pe scenă și să fim mândri de ființa noastră românească. Bucățile îngăduite de unguri trebuiau să fie lucruri

Și haina neagră-verzie a proției se alătură, într'o îmbrățișare caldă, de jocul aspru al celui-alalt bătrân.

— Ehe, Mandi, ce mai vremi atunci!

Apoi iarăși, după un rostimp, se ridică pieptul lui Mandi în lumina sfioasă dela fereastra din fund, și peste frunțe i-se întindeau două vine groase, doue sfori de oțel, sub firele de păr cărunte.

— Da' când am dat mai întâi, Ioane, cu lancea mea de șase palme în tăis, știi colo la podu' Ațintișului, cu popa Vlăduț. De s'au înroșit apele Murășului. Și urlau văile de darabanele noastre de lemn. Și răcneau tribunii călări, cu săbiile în vânt: „Pentru sfânta libertate!”

— Atunci, popo Ioane, am trăit noi!..

Chipurile moșnegilor se întunecau atunci deodată, se făceau una cu întunerecul sării. Mandi se ridică repede de după masă, își îndoiă mijlocul uriaș, la ușă, sub pragul deasupra, și călțunii lui grei sunau aspru pe uliță la vale, până departe.

șterse, mai mult de petrecanie și de priveală fără culoare, iar nu de simțire și de înălțare românească. Noi însă cât de mult ne bucuram și de acelea, fiindcă erau românești și erau spuse în limba părinților noștri!

Acum e Românie pe aceste plaiuri străbune, și s'au rupt și cătușile de robie ale sufletului. Putem să ne avem teatrul nostru slobod și croit după simțirile noastre.

Inceputul teatrului slobod vreau să-l facă artiștii cei mari dela București, aducându-ne piese naționale, în cari vom vedea pe Ștefan cel Mare, pe Vodă Răzvan, pe Tudor Vladimirescu și pe toți cei mari și aleși ai Neamului nostru, stându-ne înainte în hainele vremii lor și vorbindu-ne grai la grai, ca și când am trăi și noi în timpurile lor de mărire românească.

Artiștii vor începe reprezentațiile la Brașov, apoi vor trece la Făgăraș, Sibiu, și pe la Inceputul lunii Mai vor fi la Blaj, unde vor da trei reprezentații. În vederea acestor mari sărbători s'au alcătuit în Blaj mai multe comitete, oari să pregătească lucrurile pentru primire și pentru aranjarea cuvenită. Dela Blaj artiștii vor trece mai departe la Alba-Iulia, Orăștie, Cluj și aiurea.

Vestim de pe acuma acestea mărețe sărbări ale sufletului românesc descătușat, cu îndemnul ca sătenii noștri încă să știe de ele și să alerge la vremea sa, în orașele mai apropiate de dânșii, să le vadă.

Din Lumea largă.

Cearta dintre Poloni și Ucrainenii.

Ucrainenii, adică Rutenii sunt și ei neastâmpărați. Și până ce se țineau de Rusia și de Austria aveau frecări cu Polonia sau Loșii, iar acum, de când amândouă aceste popoare s'au slobozit din jugul ursului dela miazănoapte (Rusia) și a păsării cu două capete (Austria), certele între ele nu se mai sfârșesc. Mărul de ceartă sunt bogatele isvoare de petrol dela Drohobycz—Borislav. Marele sfat pentru pace a hotărât ca una din trei părți a acestor isvoare să fie ale ucrainenilor, iară două părți ale Polonilor. Ucrainenii însă au rămas nemulțămii cu împărțirea făcută. Atunci marele sfat pentru pace s'a hotărât să curme cearta, și între aceste două popoare să hotărăscă o fâșie de pământ, care până la hotărîrea din urmă a statului să nu se ție de nici unii. Ucrainenii însă nu s'au mulțămii nici cu aceasta și au început să puște asupra polonilor și asupra generalului francez trimis din partea marelei sfat pentru pace, ca ză-i împace. Au dat cu tunurile asupra orașului Lemberg, făcând pagube mari. În urma acestor lucruri se poate, că Ucrainenii n'or scăpa nepedepsiți, pentru că marele sfat pentru pace nu poate suferi nesupunerea și

răsvrătirea. Se vede, că sunt cam pe o formă de neodihniți cu Ungurii.

Tovărășia Popoarelor.

Într'un număr mai vechiu al „Unirii Poporului” am arătat ce mare însemnătate are tovarășia popoarelor așa după cum a propus-o marele Wilson. Am amintit tot atunci, că ce menire va avea această tovarășie și cari popoare au intrat în ea. De atunci comisiunea însărcinată cu făurirea legilor acestei minunate tovarășii a lucrat mult și a chemat la ședințele sale și pe împuterniciții acelor popoare, cari în războiul acesta nu s'au luptat ci au stat deoparte. Legile sunt și făcute, și acum se sfătuiesc asupra singuraticelor puncte, ca mai târziu să poată fi gata și marele sfat pentru pace să le primească numai. Va fi o mare fericire pentru lumea întreagă această tovarășie și o binecuvântare, pentru că împiedecă izbucnirea războaielor.

Austria se unește cu Germania.

Cel puțin așa a hotărât dieta din Germania. După ședință s'a ținut o mare adunare populară în piața lui Bismark din Berlin, și s'au talmăcit marile foloase ale acestei uniri.

Dar ni-se pare, că socoteala au făcut-o fără crîșmar, pentru-

că și în privința aceasta va hotărî marele sfat pentru pace, care nu prea are de gând să se invoiască la aceasta, nu cumva Germania să fie iarăș prea puternică și să primejduiască pacea lumii.

Sultantul și stăpânirea turcească și-au pierdut urmele.

Așa ne spune o telegramă sosită din Constantinopol și mai zice, că în oraș e o fierbere ne mai pomenită. Cum Turcia va fi aproape întreagă împărțită și astfel își va primi pedecapsa de care ar fi fost vrednică mai de mult, nu ne mirăm, că ceice au împins-o în nefericire acum s'au făcut nevăzuți. Fuga-i rușinoasă, dară foarte sănătoasă.

Sârbii s'au împăcat cu Italienii.

Marele sfat pentru pace a făcut pace între Italienii și Sârbi. Italienilor le-a dat orașul Triest și Gorizia, și linia de aici până la Tarvis, apoi Istria și coasta dalmatină dimpreună cu orașele Spalato și Ragusa și insulele dalmatine. Sârbii vor căpăta orașul Fiume și coasta dalmatină până la Zara. Orașul Pola nu va fi a nici unora. Se vede, că Sârbii au mai lăsat din patruzeci și opt și astfel pacea dintre aceste popoare e ca încheiată.

Când se va încheia pacea.

Una dintre cele mai mari foi englezești ne spune, că pacea va fi încheiată gata, cel mult pe la începutul lunii Maiu.

Vre-o lună apoi nu-l mai vedeam, ori, uneori, până în altă vară. Nu mai ieșii nicăiri din înfundătura de Sălcioș de peste Murăș, dela gura Arieșului, unde își avea casa și moșia.

Nici nu mai auzeam, că Mandi trăiește, ori ba.

* * *

Imi povestește moșu.

„A fost primăvara, nepoate, anul patruzeci și opt. Anul de frământări cumplite. Un duh nou plutia peste câmpiile bietului nostru Ardeal, duhul măreț al Deșteptării de obște. Și vuuiau cuprinsurile de falfăit al aripelor lui de vâlvație.

Eu eram atunci în Blaj, la popie, pe anul întâi. Aici se încrucișau toate veștile de libertate. Și aici se găteau zorile strălucite ale altor zile. Aici clocotia sângele întregului neam de iobagi, din vița împărătească a lui Traian. Și noi, școlarii Blajului de atunci, eram vinele acestui neam de săteni oropșiți.

Bietele haine negre de clerici, erau prea strămte pentru vâpaia inimilor noastre tinere. Și brănele de lână ne ardeau

peste mijloc: ne doream după cureaua și sabia de voinici! Sfaturile noastre din grădină, de sub bătrânul frasin cu ramuri largi, au fost cele mai mărețe clipe din viața mea. Simțiam clocotindu-ne în vine tot avântul falnicilor noștri străbuni, și chipul lupoaicei dela Tîbru ne furnică prin suflete săgeți de foc. Cărțile noastre cu înțelepciunea lor bătrână zăceau uitate, în colțurile lor, și un singur gând ne stăpânea, un gând dulce-nepoate, nespuse de fermecător:

— Națiune, libertate!

Când a fost, deci, de ne-au dat profesorii noștri hârtia cu chemarea la adunare, la Blaj, proclamațiunea lui Cipariu și a celorlalți aleși, frunțile ni-s'au luminat de-o rază cerească, și am sburat, nepoate, am sburat, toți în toate părțile, ca un singur glas de trîmbiță spre văile Ardealului.

Eu am plecat spre Murăș, pe la Vama-seacă. Reverenda a rămas în seminar. Purtam cioareci murășenești, întinși pe pulpă, cu șinoare, și cămașă cu bră-

nele. Par'că nu călcam pe pământ. Trăgeam la popa și cât ai clipi odată, era greu locul, în jurul bisericțelor de lemn, de oastea bunilor noștri iobagi. Moșnegi cu ochi umezi și voinici cu fețe aspre. Vorbele noastre erau solie cerească, de clocoteau satele pe unde treceam.

În sate, pe sus umblam, nepoate, pe sus, pe brațe de moșnegi, pe piepturi oțelite de flăcăi. Fețele noastre erau ude de lacrimile fierbinți ale popilor bătrâni... Ehe, nepoate, suntem un neam minunat în vremuri de furtună, un neam mare!

Așa am ajuns la Murăș, într'un sat.

Aici ulițele erau moarte și biserica noastră din margine goală. La casa popii zeze panduri, cu săbiile scoase, păzeau intrarea. O preoteasă bătrână lăorima, sughițând, pe prispă, cu furca 'n brâu. Sus, la curtea nemeșească, prin brădetul grădinii, se auzeau vaete de oameni bătuti. Deasupra satului, pe o coastă, înșiruiți în ceața dimineții, vre-o patruzeci de plugari, brăzdărd o țelină lată. Și se a-

uzeau țipete de acolo. Biralele nemeșești în urma plugurilor, ca umbre negre, mari, cu vine de bou împletite, groase ca mâna...

Și era în ziua aceea Sfânta Vinere a patimilor Domnului nostru Isus Hristos, marea Vinere a Paștilor.

Sufletele noastre ardeau. Și ne-am dus, nepoate, eu și tovarășul meu, feciorul popii de lângă noi, de peste deal, ne-am dus la clopotnița săracă, din gruiul satului, de lângă Murăș, ne-am suit pe scândurile mâncate de vreme ale podului, și cele două clopote bătrâne au prins să sune, duios, plângător, peste satul pustiit. Era ca o chemare jalnică, ca la un prohod: ting-tang-tang..., ting-tang-tang!

Și trăgeam, nepoate, trăgeam cu toate puterile, cu obrăjii aprinși, par'că ne-a pus Dumnezeu Sfântul să chemăm neamurile la Judecată, în valea Iosafatului...

Ting-tang-tang... Ting-tang-tang...

Când ne-am lăsat fierbea sa-

Sdrobirea bolșevicilor din Rusia.

Trupele Aliatilor au bătut aspru pe bolșevicii din Rusia. La lupta dela Vilna Aliatii au făcut prizonieri nu mai puțin de 72,000 de bolșevici, 53,000 de mitraliere și 40 de tunuri. La Jekaterinoslav 145,000 de bolșevici, 12,860 de mitraliere, 110 tunuri și 12 trenuri blindate (imbrăcate în oțel gros, ca să nu pătrundă în ele gloanțele). Incă 1—2 bătăi de acestea și bolșevicii nu mai turbura pacea Europei.

Răvașul Ungurilor.

Întâmplările din Ungaria.

În numărul trecut am adus vestea îmbucurătoare, că marele sfat pentru pace, le-a dat Ungurilor zece zile, în cursul cărora au să se retragă dincolo de linia de despărțire, pe care a hotărât-o marele sfat. Noi Români în urma acestei hotărâri avem dreptul să ocupăm cu armata noastră întreg Ardealul și părțile locuite de Români din Ungaria până la Arad, Salonta Mare, Oradea Mare, Careii Mari, iară de acolo dealungul Someșului și râul Tisa până la Vásárosnamény. Dela linia asta încolo o fâșie destul de lată de pământ, și anume până la linia Vásárosnamény, Dobrișin, Dévaványa, Gyoma, Orosháza, Hodmezővásárhely și Segedin, o vor ocupa francezii. Pe fâșia aceasta de pământ vor rămânea slujbașii unguri, dar vor fi supraveghiați de francezi.

Stăpânirea ungurească, care credea, că va putea cumva mântui Ardealul, s'a speriat când i-au adus la cunoștință hotărârea aceasta și și-a dat abzițerea, nevoind să ia răspunderea pentru cele ce se vor întâmpla. Astfel a căzut guvernul lui Károlyi și locul lui l'a ocupat un guvern socialist-revoluționar în frunte cu Gárbai Sándor. Guvernul acesta este însă mai mult jidovesc decât unguresc și înainte de toate bolșevic. Iatăia ispravă i-a fost, că a declarat războiul lumii întregi și mai întâiu nouă.

După toate acestea nu aveam ce face altceva, decât să chemăm la arme pe toți feciorii noștri până la vrâsta de 30 de ani pentruca să putem cuprinde întreg pământul românesc, care este înăă în mâna hoardelor săcuciești. Acest ordin de chemare îl publicăm la alt loc al foii noastre. Cehii, cât ce au auzit despre turburările din Ungaria, au trecut Dunărea și au ocupat orașul Komárom și Raab. Ochii lumii întregi sunt ațintiți asupra noastră și dela noi așteaptă să facem ordine în Țara Ungurească.

Trupele franceze au și pornit dinspre miazăzi și au ocupat Aradul și Seghedinul, iară hoardele săcuciești sunt în retragere spre Békéscsaba și Gyula. Tot asemenea se retrag Ungurii și de pe valea Crișului-alb, dară în calea lor jefuiesc, internează și omoară tot ce le stă în cale. În partea dinspre Ciucea—Zălau—Seini Ungurii încă n'au început retragerea. Dară în fiecare zi sună puștile și tunurile, iară patrulele ungurești au fost respinse peste tot locul cu pier-

deri mari pentru Unguri. Cea din urmă telegramă ne vestește, că Ungurii s'au cumițit în sfârșit și ei, și, după ce au văzut, că nu se pot război cu toată lumea, încep a se retrage. Așadară Români noștri din părțile acelea vor ajunge și ei în sfârșit să răsuflă mai ușor și să scape din ghiarele hoardelor ungurești. Trupele românești așteaptă în tot momentul ordinul de plecare.

În lăuntru Țării Ungurești se întâmplă adevărate minuni. Cât ce au ajuns jidanașii — bolșevici la cârmă, au rânduit, ca toți ceice nu se vor supune legilor aduse de ei să fie pedepsiți cumoarte. Apoi au pus mâna pe bănci, pe directorii băncilor i-au depus și i-au internat. Pe judecători i-auscus din lefărie și în locul lor au așezat oameni de rând și fără nici o învățătură, cari judecă după cum îi taie capul. Toți bărbații până la 44 de ani sunt chemați la arme, iară cine nu merge e împușcat pe loc. Locuitorii n'au ce mânca, așa că încep să moară oamenii de foame. Noul guvern a șters căsătoriile, despre ce scriem în alt loc al foii noastre, așa că de atunci e vai și amar de capul bietelor femei și fete cinstite din Ungaria. Toate prăvăliile, afară de acelea unde se vând de ale mâncării, sunt închise, iară pe ceice nu le-ar închide îi pedepsesc cu moarte. Până la 15 Aprilie nu se mai mănca carne în Budapesta. Dintre gazete numai două pot să mai iasă, două gazete socialiste și jidovești, celelalte toate sunt oprite. Cu un cuvânt nebunia Ungurilor nu mai cunoaște hotare. În

urma tuturor acestor nebunii poate, că marele sfat pentru pace ne va da poruncă atât nouă cât și francezilor, ca să ocupăm întreagă Țara Ungurească, pentru ca să facem ordine. De aceea toți Români trebuie să mergem cu drag la arme și să luptăm cu vitejie, pentrucă lupta aceasta va întâri mai mult România-Mare.

Sună trimbița...

Ne chiamă pământul nostru desrobit, glia udată cu lacrimi și cu sânge de atâtea rânduri de strămoși. Ardealul ne chiamă să-i păzim hotarele și să ne punem zid de oțel în calea dușmanului nostru cel vechiu, a Ungurilor împintenați.

În fruntea gazetei arătăm pândirile ticăloase ale văilor, punem în vedere focul aprins în vecini, care amenință să ne aprindă și casa noastră, casă scumpă, pe care ne-am zidit-o cu atâta trudă și amar.

Deci, acum ori niciodată trebuie să fim vrednici strănepoți ai lui Horia și Iancu, cari au murit pentru izbânda năcăjitului popor de iobagi din munții și văile Ardealului.

Destul am fost slugi nerăsplătite, destul am fost străini în țara noastră și am gemut sub călcăiul altora, acum e vremea să ne ținem noi țara noastră, să ne cârmuim noi de noi, după gândul și inima din noi.

Lumea ne recunoaște drepturile. Popoarele celea luminate au poruncit să se unească frații de-un sânge și să fie una. Oastea vitează a Regelui Ferdinand a sărit într'ajutorul nostru: eroii

sul. Pe coasta din sus, la pluguri, vuiiau plesniturele vinelor de bou și răsunau sudălmi grele, în limbă străină. Pe uliți răcneau pandurii, zingănind paloșele. Și plângeau neveste pe la porți.

Vre-o două bătrâne ne îndemneau, în genunchi, să trecem Murășul, că aici-i urgia, lui Dumnezeu și ne punem capetele. Noi nu.

N'am plecat. Și am auzit atunci, deodată, un răcnet cumplit, ca de taur ce scapă din lanțuri, și, sus, pe coastă, la ogor, iată, o învălmășală mare, și vaete, și muget de boi, și olocot surd.

Apoi o ceată de Români, plugari cu cămăși albe, cu pletele 'n vânt, în goană, la vale, spre sat... În frunte un țângău, cu pieptul gol, cu o tânjală pe umere. Tânjala cumplită, dela patru boi... Venea răcnind infricosat.

— După mine, mă, la sfânta biserică!

Și veneau cu o răsbunare dumnezeiască.

Preț de două răsuflète, era plină ograda bisericii. Iobagi cu fețele brăzdate de sudoarea muncii grele, cu capetele descoperite. Un sat întreg.

— „Dați-vă solia, dragilor. Spuneți-ne și nouă cuvântul Blajului“ — ne ziseră.

Și am început să spunem.

Dar vuetul în sat creștea. Și dela curte pătrundeau zingăniri de arme, nechezuri de cai. Printre pomii țintirimului din față, am văzut desfăcându-se porțile grele de stejar, uruind în țitini, și nemeșul ungar, înșuși călare, venia 'n galop, cu slugile sale, cu biciuri și cu săbii.

Mulțimea gemu. Noi am ridicat glasurile.

Clopoțele 'n turnul lor au început să sune, repede, rupt, într'o dungă...

Tang-tang-tang-tang...

Clocoția văzduhul. Și s'auzia năvalnic, bubuito, tropotul calilor.

O elipă. Apoi flacăul din frunte eu tânjala, deodată, cu ochii în flăcări, a sbucnit din mulțime, și, înalt, ca un stejar, s'a pus zid, în calea năvălitorilor. Sta drept, nemiscat, ca o stâncă, cu brațele încordate, de să-i plesnească vinele... A vâjăit tânjala odată, ca un trăznet surd, și patru panduri au căzut, pe iarba tânără, cu capetele sparte. Alți doi au căzut fulgerați, apoi calul nemeșului, cu picioarele raptate.

L-a infierbântat mulțimea. Noi am amuțit.

În învălmășală, flacăul a aruncat tânjala și țineă acuma pe nemeșul turbaț de ceafa grasă, hrănită. L-a ridicat de două ori pe deasupra capului, peste pletele-i tinere bătute de vânt, apoi într'un răsuflète, fă-

când zece pași spre Murășul care curgea aproape, l-a prăbușit sub malul înalt, în apele tulburi, umflate de primăvară...

Flacăul asta a fost Mandi, nepoate. Lică, Vasile pe numele din botez. Lică Mandi, cum îi zicea satul.

De atunci nu s'a mai deslăpuit de noi. Ne-am împrietenit, ne-am făcut frați de cruce. Era și om deștept. A slujit mult la un popă în copilăria lui, și apucase și meșteșugul slovei.

Din tânjală și-a făcut o lance de un stânjin și jumătate în coadă, și i-a pus un tăiș de șase palme. O armă cumplită. A purtat-o în întreg Ardealul în 48. O ține și acuma, moșneagul. Ține.

A fost acest Mandi cel mai strajnic lăncer în oastea lui Axente, nepoate.

A. Melin.

dela Mărăști și Mărăsești sunt la granițele apusene ale Ardealului. Acum e rândul nostru să punem mâna pe arme și să stăm gata în fața atacului, pe care vreau să-l îndrepte împotriva României-Mari bolșevistii descreerați dela Pesta.

Ne trebuie armată, armată românească, care să slujească sufletului și limbii noastre. Sună trîmbița de chemare și cuprinde Ardealul tot. Maica noastră, cea mai dulce și cea mai scumpă maică din lume, România-Mare, are acum un singur cuvânt către noi: Veniți!

Veniți, voi flăcăi ai plaiurilor ardelenesti, veniți plini de cea mai sfântă însuflețire sub steagurile mele! Veniți și încunjuzați cu piepturile voastre neînfricate cutele neasămănat de frumoase ale steagurilor mele treicolore!

Venim! Căci n'am uitat cu ce suntem datorii lui Horia cel frânt în roată! Mai clocote în noi văpaia răzbunării pentru Iancu cel înebunit de mișelia ungu-rească. In inimile noastre a tuturor se zbat încă puternic suferințele de veacuri, pentru că în piepturile noastre zvăcnește vie dorința să isprăvim odată, și pentru că sfâșiat ne simțim sufletele de țipetele fraților, ce gem încă și mor în robie.

Iată în genunchi cădem, înaintea Ta, Tu Maică scumpă și dragă. Și iată, jurământ îți facem, legământ sfânt, pe care nici unul din noi nu are să-l calce, — că veseli și nebiruiți vom urma chemarea Ta de mamă bună și dulce. Venim!

Se schimbă calendarul.

— Pe viitor ne vom îndrepta după calendarul nou — Așa cere trîmbița și așa cere M. S. Regele —

În sfârșit se va introduce și la noi calendarul nou. Nici nu se putea altfel. Atât în Bucovina, cât și în ținuturile românești ale fostei Ungarii români vrând nevrând s'au folosit de calendarul nou numit Gregorian, pentru că așa era porunca. Numai sărbătorile le țineam după calendarul vechiu, pentru că bisericile noastre nu au primit calendarul cel nou, deși era și este mai bun.

Cine a făcut calendarul cel vechiu?

Măsura timpului se face după soare, adică după învârtirea pământului în jurul soarelui. Înca marele general al Romanilor Iuliu Caesar a introdus calendarul cel vechiu în anul al 46-lea în de nașterea Domnului Cristos. El a băgat de seamă, că dela ziua aceea de primăvară, când noaptea este pe o formă de

lungă cu ziua, și până la celalalt cap de primăvară trec 365 și încă un pătrar de zile. De aceea pe vremea când era el stăpânitor a celei mai puternice țări din lume, a poruncit ca anul să se îndrepteze după mersul soarelui. Și așa s'a și întâmplat. Iar calendarul s'a numit după numele lui Iulian.

Cine a făcut calendarul nou?

Mai târziu apoi învățații au băgat de seamă, că socoata lui Iuliu Caesar a fost greșită. Pentru că învârtirea pământului în jurul soarelui nu se întâmplă în 365 și un pătrar de zile, ci în 365 de zile, 5 ore, 48 minute și 46 secunde; va să zică Iuliu Caesar a greșit cu 11 minute și 14 secunde măsura vremii, cu atâta a socotit el adeică mai mult decât se cuvenea. În decurs de 129 de ani apoi greșala calendarului iulian sau vechiu era de o întreagă zi. Iară la anul 325 după nașterea Domnului, tocmai când se ținea săborul cel mare dela Nicea greșala era de 3 zile. Pentru că pe când pe vremea lui Iuliu Caesar capul de primăvară (ziua aceea în care noaptea e pe o formă de lungă cu ziua) era în 24 Martie, pe atunci în anul săborului celui mare dela Nicea (325) aceeași zi cădea pe 21 Martie. Așadară măsura vremii, calendarul, a întârziat cu trei zile. Sfinții Părinți dela săborul cel mare din Nicea au și statorit atunci, că pe 21 Martie trebuie să cadă capul de primăvară, adică începutul primăverii, pentru că începând cu ziua aceea începe a crește ziua, iară noaptea se tot scurtează.

Greșala socoții lui Iuliu Caesar s'a tot înmulțit însă, așa, că pe vremea papei Gregoriu al XIII-lea calendarul Iulian întârzia cu nu mai puțin de 13 zile. De aceea apoi papa Gregoriu a poruncit, ca în ziua de 4 Octomvrie 1582 să se scrie 15 Octomvrie. Porunca aceasta a papei au ascultat-o însă numai creștinii supuși lui, catolicii și mai târziu și protestanții (calvinii și luteranii); creștinii din răsărit, cari ascultau de patriarhul dela Constantinopol, nu s'au supuși și astfel ei și noi ne folosim tot de calendarul vechiu — Iulian, pe când cei din apus de calendarul nou, numit după papa Gregoriu al XIII-lea: Gregorian.

Greșala calendarului Iulian este astăzi de 13 zile, de aceea scriem noi 1 Aprilie, când apusenii scriu 14. Iar dacă voim să scriem amândouă deodată, scriem 1/14 Aprilie.

Decretul Regelui.

Deosebirea aceasta face multă încurcătură, pentru că dacă merge omul în Rusia, România, Grecia,

Bulgaria și Sârbia trebuie să se ia după socoata cea veche. De aceea de multă vreme se tot hotăresc conducătorii acestor popoare să-și îndrepte calendarul, dară lucrul merge greu pentru că oamenii nu ies bucuros din ogașa veche. Și acum în cursul acestui războiu, s'a văzut ce rău e, că sunt două feluri de calendar.

De aceea înțeleptul nostru Rege Ferdinand a dat o îndrumare (decret-lege), în urma căreia, începând cu ziua de 1 Aprilie vechiu, se introduce și la noi calendarul nou — Gregorian. În acest scop se

hotărăște, că ziua de 1-iu Aprilie 1919 devine 14 Aprilie 1919. Așadară începând cu 14 Aprilie nu va mai fi deosebire între noi Români; vom avea cu toții același calendar.

Bisericile însă deocamdată rămân tot pe lângă calendarul cel vechiu. Măria Sa Vodă a lăsat, ca în privința aceasta să hotărăscă bisericile. Și noi credem, că bisericile noastre, atât celea din Ardeal cât și celea din celelalte ținuturi ale României-Mari vor hotări toate introducerea calendarului celui nou.

Iuliu Maior.

Apucături ticăloase.

— Ungurii își dau mâna cu toți răii, ca să uneltească împotriva României mari. — Un grof ungur prins la Constanța, că pregătește revoluție bulgărească în Dobrogea. —

Gazetele din București au arătat mai de multeori, cum Ungurii dela Budapesta, în ni-zuința de a se ținea și pe mai departe în șeaua de poruncitori fără dreptate peste popoarele din prăbușita Ungarie, își dau mâna cu toți răii din Europa, voind să facă o turburare mare, în care apoi să poată ei pescui cum le place, ridicând iarăș la lumină steagul lor zdrențuit sub care am gemut noi peste o mie de ani. Când au văzut dumnealor, că toate popoarele luminate în frunte cu Wilson și cu ceilalți bărbați înțelepți dela Sfatul păcii, nu sunt pe partea lor, ci le dau peste labe, atunci s'au pus în legătură cu bolșevicii dela Moscva și cu spartachiștii dela Berlin, cumetrii buni cu bolșevicii, socotind să facă o răscoală mare în Europa, în care să amestece mai ales popoarele din fosta Ungarie, ca, ne mai fiind nici o rânduială și nici o ascultare, să poată pune iarăș ei mâna pe cârmă și să cârmuiască tot cum au mai cârmuit, cu pene de cocoș și cu temniți negre. În scopul acesta și-au făcut la Pesta un telegraf fără fir, cu care se înțelegeau zi de zi cu bolșevicii din Moscva și cu cei din Berlin, socotindu-se cum să turbure Europa. Bolșevicii trimiteau bani cu sacii și oameni, pe cari îi școliseră ei. În vederea uneltirilor.

Cunoscând aceste fapte ne putem da seama, cum într-o bună zi Károly, președintele republicii ungurești, înțeles el însuși cu bolșevicii, s'au coborât din scaunul său și a dat puterea în mâna lui Kun Bela și a celorlalți comuniști (tot un soi de bolșevici, însă mai fără Dumnezeu), ca să-și facă mendrele deplin.

Acum de curând, s'a desco-

perit o altă față a uneltirilor, din care se vede, că Ungurii erau în înțelegere și cu bulgarii, vechi și îndârjiți dușmani ai Românilor, căutând să facă răscoală de același felu la miazăzi, în Dobrogea, tot în contra României mari.

Poliția din Constanța (oraș românesc lângă Marea Neagră) a prins Miercuri, în săptămâna trecută, pe Contele Haller István, fost deputat în dieta din Pesta (din neamul Hallesților dela Ferihaza și Cetatea de baltă), pe care îl trimiseră bulgarii să pregătească o răscoală în privința României.

Luat de scurt, contele a mărturisit, că e fugat din Ungaria, de unde a trebuit să-și lece tâlpășita (zice el) pentru că era prietinelui lui Tisza. În Bulgaria a trecut cu automobilul, ajungând la Sofia în luna lui Octomvrie 1918. Acolo cunoștea bine pe Radoslavoff, ministrul președinte al Bulgariei, care l-a primit în casa sa și l-a găzduit mai mult de o lună. În timpul acesta a făcut cunoștință cu aproape toți generalii și politicianii. După căderea lui Radoslavoff a făcut cunoștință cu adjutantul Regelui cu căpitanul Radcof, prin care a cunoscut pe un anumit Dr. Ivan Ocneanof din Constanța, capul bulgarilor din Dobrogea. Acest Ocneanof spune, că el a înființat la Varna un comitet, care pe față avea să lucreze pentru ajutorarea bulgarilor dobrogeni, pe sub ascuns avea scopul să organizeze comitete de revoluționari, cari, în cazul că Sfatul păcii ar hotări, ca Dobrogea să rămână României să năvălească peste Români și să le smulgă Dobrogea cu puterea armelor.

ȘTIRI.

Bulgarul Ocneanoff, care stă în legături cu miniștrii bulgari și cu cei mai înalți slujbași militari i-a făcut lui Haller propunerea, să intre în slujba lor și ajutând mișcarea lor revoluționară să unelțească prin Dobrogea în potriua României, ceea ce le-ar veni bine și Ungurilor. Haller s'a dat plainic, și până la granița românească i-a petrecut însuș Radcof adjutantul regelui, împreună cu Popoff, mai marele poliției bulgărești.

În Dobrogea a cercetat Haller o mulțime de sate, în care a fost primit bine de Bulgari, bucuroși de slujba lui ticăloasă. El evea un pașaport mincinos, făcut în Sofia, în care, eră arătat ca italian, ca Românilor nici prin gând să nu le treacă, că au de a face cu o piață rea și nu cu „frate” italian.

În felul acesta groful Haller a sosit până la Constanța unde s'a dus în casa lui Ocneanof, fugarul, și a fost găzduit de părinții acestuia din urmă.

În Constanța i-s'a infundat. Poliția românească a prins de veste și groful Haller zace acum la închisoare așteptându-și judecata.

În legătură cu aceste ticăloase tertipuri bulgărești, o veste din București spune, că Bulgarii îndreptaseră oști multe spre granița românească cu gânduri păcătoase. Comanda trupelor aliate (franceze-englezești) a prins de veste și le-a dat aspră poruncă bulgarilor să-și împărție oștile dela granița României, că dacă nu, vor lua ceea mai grele măsuri. Bulgarii au pus botul pe labe și s'au supus numai decât. *La Conferența de pace s'a plănuț, ca deodată cu desarmarea Ungurilor să le iee și bulgarilor armele, cari precum se vede, sunt aplicași să moate și ei în apele aceleeași nebunii bolșeviste.*

Și Nemții din Basarabia vreau unirea cu România.

Gazeta numită „Statul Țării” a Românilor Basarabeni ne aduce veste îmbucurătoare. Spune, că nemții pripășiți în Basarabia pela începutul veacului trecut, în adunarea lor națională dela Tarntino, au declarat, că se unesc cu trup și suflet la România. Deodată au declarat, că ei nădăjduesc mult, că România are să le chează și toată libertatea de înaintare culturală și religioasă. Hotărîrea aceasta a lor au s'o înainteze Maiestății Sale Regelui Ferdinand. Cine cum își samănă, așa seceră.

M. S. Regina Maria, întorcându-se dela Londra, a sosit iarăși la Paris.

Iscăliturile la Imprumutul Național se încheie în ziua de 6 Aprilie n. (Sâmbătă), deci să grăbim, ca să nu întârziem a ne face datoria către țară! Baniți dați la imprumut dau rod îndoit: întăresc țara, care e a noastră, și ne asigură nouă înșine o camătă frumoasă.

Marele Sfat Național, ales în adunarea dela Alba-Iulia, despre care eră vorba să fie convocat încă în luna trecută, precum vestește foaia „România”, va fi chemat să se adune numai după Sărbătorile Paștilor, pe când e nădejde ca Congresul de pace dela Paris să-și publice hotărîrile, și astfel toate ținuturile românești din fosta Ungarie să-și poată trimite delegații lor, după ce drepturile noastre vor fi întărite deplin prin marele contract al păcii.

Sinod mare în Blaj. Joi în Săptămâna luminată (24 Aprilie n.) se va ține în Blaj un mare sinod al preoțimii arhidiecezane de Alba-Iulia și Făgăraș, la care vor lua parte toți protopopii ținători de Blaj, împreună cu câte un delegat ales dintre preoții fiecărui tract protopopesc. În această adunare se vor desbata mai multe treburi bisericesti de mare însemnătate. Sinodul va fi condus de Sf. Sa Păr. Vicar al Mitropoliei, *Dr. Vasile Suciu.*

Caransebeșul golit de Sârbi. Ziarul „Dacia” dela București scrie, că Sârbi au primit poruncă să plece din Caransebeș în timp de 8 zile.

Culmea răutății. Cumcă țara ungurească e stăpânită astăzi de cei mai smintiți oameni din lume, se vede din porunca pe care a dat-o de curând guvernul cel bolșevist din Pesta, în înțelesul căreia femeile și fetele sunt ale tuturor deopotrivă, deci nu mai sunt mirese nici neveste legiuite, ci roabe ale păcatului obșteșc... Bolșevicii prind femeile și fetele unde le găsec, le duc cu ei, fără nici o întrebare, și le țin câte trei zile, apoi le dau drumul, să cadă iarăși în mâna altor destrăbălați! — Nici în Sodoma și Gomora n'a fost mai rău.

S'au înglodat rumenelele.

O veste tristă. Dar să nu vă înspăimântați. Fiindcă nu e vorba de ceva lucru, care să taie adânc în oasele noastre. Nu! Vestea aceasta numai atâtă ne spune, că vagoanele cu mărfuri de pomădării, de soioane bine miroșitoare, de rumenele și alte bazaconii muieresti, cari erau să le vie neguțătorilor din Cluj, au fost oprite să treacă granița. Sărace fete urite!

Împărțire. Năile de războiu și de negoț, ale fostei împărății Austro-Ungare se vor împărți între țările noi, cari au eșit din aceasta împărăție. Fiindcă și Ardealul din ea a eșit, va primi și el partea ce i se cuvine după dreptate. Așa mai înțelegem!

Ucișii generalului Stan Poetaș au fost prinși. Bolșevicii ucișii, cari în 7 Ianuarie au omorît pe generalul atât de iubit de soldații săi (despre care am scris și noi în gazetă), au fost prinși de trupele românești într'un sat de lângă Nistru, și au fost dați pe mâna tribunalului marțial (de războiu).

Cespune generalul Fool? Acest vestit general, care în primăvara anului trecut a început să piseze așa de cumplit pe Nemți, s'a declarat asupra tainei biruințelor sale. Și a cuvântat astfel: „Biruința se poate câștiga nu numai prin știință, ci și prin credință. Dacă avem credință tare, acolo oprim dușmanul unde vrem. Nu eu, ci ostașii Franței au cucerit izbânda mare. Eu o singură vrednicie am avut, că nici în împrejurările cele mai grele nu mi-am pierdut nădejdea în biruință”. Bărbat, înțelepte cuvintel!

Cum înțeleg bolșevicii să-și cinstescă morții? Fapte dureroase, fără de legi cumplite săvârșesc acești oameni uități de sine. Se scrie adică în gazetele din Basarabia, că bolșevicii la o mare adunare a lor au luat hotărîrea, ca pentru cinstirea amintirii ortacilor căzuți în luptă, să împuște dintre ceialalți cetățeni, pe acela care le va cădea mai întâi în mână, fără deosebire, că e bătrân ori tinăr, bărbat sau femeie. Ceeace nu înseamnă altceva, decât că bolșevicii aceia sunt curat fiare sălbatice. Altfel cum să-i mai poreclească un om cinstit?

Ucrainenii sunt supărați. Deastădată însă nu asupra noastră își varsă veninul năcazului lor, ci asupra Grecilor.

Adecă cum? E vorba, că puterile Antantei au trimis la luptă, contra bolșevichilor din Ucraina și vreo câteva divizii din oastea Grecilor. Iar Grecii, ca să-și asigură o roadă cât mai bogată a ostenelelor lor în Ucraina, au hotărît, ca deodată cu oastea, să fie duși în Ucraina și 3 episcopi (vlădici) și o mulțime de preoți. Acum vine guvernul ucranian, și zice, că de va apuca să-i pice în mână vreunul din acești episcopi sau preoți, are să-i întemnițeze și să-i judece foarte aspru.

Abonamentele la „Unirea Poporului” se pot face la Librăria seminarială (mutată în casa nouă, mai spre apotecă) în strada Tipografiei, sau la Expediție (casa de unde se trimite foaia), care se află unde eră librăria mai demult.

Școala noastră de plugărie.

Învățători pentru săteni, de NICOLAE POP profesor de economie.

Vom săpă mai întâiu tabla în care vin sămănate ceapa, aiul, morcovii, pătrângeii, salata, ș. a., cari numai așa reușesc sau produc bine, dacă să seamănă eât de timpuriu, cum se zice în *mustul zăpezii*, în Februarie—Martie, ca să cruțăm sămănta, pătrângeii, țelurul și altele, cari au sămînțe tari mărunte, se mestecă cu 10 părți de nisip de aceeaș mărime cu ele. După ce am sămănat tabla primă, putem continua cu celelalte. E bine dacă se poate săpă grădina întreagă pentru că din capul fiecărei table în lungul cărărilor, dar mai ales a celei principale, înainte însă de a face straturile, trebuie să lăsăm o fașie de pământ, un parcan lat cam de 2 palme, care va veni cultivat cu alte legumi, decât cu cele din straturile din apropiere. Înainte de sămănat, tabla o împărțim în straturi egale late de 100—120 cm. și nu mai late, ca să le putem plivi și cultivă comod. Straturile să se faeă după măsură, cu ajutorul unei sfori. Numai așa vor fi frumoase. Sămănatul să se faeă (ceapă, morcovi ș. a.) în rânduri 4—5 rânduri în lung și nu împrăștiat, pentru că numai așa le vom putea plivi și cultivi bine.

Alte lucruri ce mai poftesc straturile și legumile aceste, sunt: eând morcovii, pătrângeii ș. a. au grosimea unui paiu de grâu, se răresc smulgându-se fir de fir, lăsând numai câte unul la depărtare 8—10 cm.

Trebuie părăsit obiceiul vechiu de a sămăna ceapa în un strat *deosebit* și apoi a o răsădi în alte straturi numai în Aprilie—Maiu, când au grosimea unei pene de găscă. Ceapa trebuie sămănată cu *firul*, în rânduri, ca și morcovii, la depărtare de 8—10 cm. un fir de altul. Cu ocazia sămănatului, de regulă nu punem numai o sămăntă în un loc, ci săpăm mai multe. Acele ce înțrec, le scurgem și suplinim, unde lipsesc. Cu metoda aceasta câștigăm foarte mult. Ceapa sămănată în strat *deosebit*, trebuie udată în continuu, ca să crească iute, să-o putem sădi, și apoi dacă ai fântână în curte, ori altă apă în apropiere, treacă ducă-se, o udăm cât îi trebuie, dar dacă trebuie să cari apa din depărtări și poate pe deal, căci nu toate grădinile sunt pe șes, apoi să vezi!

De multeori se întâmplă, că pe când ceapa e de sădit, nu dă Dumnezeu să ploaie, e secetă. În cazul acesta, sau trebuie să așteptăm până ploaie, să se înmoaie locul, în care timp răsădul îmbătrânește și nu se mai prinde cum ar trebui, sau să udăm iar din greu. Întârziere este și când nu o sădim la timp, căci și în cazul acesta, prin tunderea musteților obișnuite la sădirea ei, întârzie cu prinderea și dezvoltarea.

De toate greutatețile aceste suntem scutiți, dacă ceapa o punem cu *firul*, deauna la locul ei, apoi adăugând, că ceapa pusă cu *firul*, câștigă mult în timp și dezvoltare, rămânând ea neatinsă, în locul, unde a răsărit. Aceasta se și observă, că ceapa pusă cu *firul*, totdeauna e mai frumoasă și mai mare, ca cea sădită.

A doua tablă vine cultivată cu cartofi *timpurii*, de *vară*, *fasole oioagă*, *crastaveți timpurii* sau de *lună*, cum se mai numesc. Cartofii se pot pune mai de timpuriu în Martie, cestealte însă, numai în Aprilie, cam pe la mijloc, de teama înghețului, ori a brumelor, destul de dese în luna Aprilie. *Cartofii*, în grădină, e bine să se pună nu în *cuiburi*, ci în *rânduri*, ca morcovii și pătrângeii, la depărtare de 2 schioape bune, ca să putem umbla comod cu sapa printre rânduri și la îngropat să avem de unde trage pământ pe lângă cartofi.

Mulți plugari, dacă n'au cartofi mai mărunți de pus, pe cei mari îi taie în 2—4 părți. Acesta e lueru *râu* și *păgubitor*, pentru că, din câți ochi (gropițe, muguri) sunt pe un cartof, din toți iasă câte un vlăstar, ale căror rădăcini se încarcă de cartofi. Cu tăiatu în 1—4 se nimicesc mai mulți

ochi, va să zică mai mulți vlăstari și prin urmare și cartofi vor fi mai puțini. Să se pună deci cartofii *întregi* și *netăiați*.

Crastaveții se pot pune și ei, sau în *cuiburi* sau în rând, ca cartofii. În *cuiburi* se pun câte 6—8 sămănte sau sămburi.

Fasolea se pune de regulă în *cuiburi* 6—8 boane într'un ouib, la depărtare de 50—60 cm. un *cuib* de altul.

Tot în tabla a doua, pe la sfârșitul lui Aprilie, se pot sămăna cu *firul*: *ridichii de lună*, se poate sădi *curechii* sau *varsă de vară* sau timpurie, *sălată*, *căldrabe*, *svecle*, toate în straturi deschilinite și în rânduri, ca să se poată săpa comod printre ele.

Acum se poate sădi și ceapa, dacă nu am sămănat-o cu *firul*, și dacă avem răsad așa de mare, bun de sădit.

Acum se poate pune în tabla a treia și *fasolea cea grasă de par*, *crastaveții comuni*, *pepenii*, *lebenițele*, *cartofii tomnatici* sau de iarnă.

Păcală în războiu.

— Cum a dat mâna cu frații la Ploave. —

Și n'ncepu iarăși Păcală: —

»Era tocma 'n Ciresar
Nouă sute opt sprezece,
An și lună de amar;

Într'a cincisprezece-a lunii
Colo în crepat de zori,
A tăcut pe-o clipă tunul
Ce trezea în noi fiori;

Și 'n tăcerea de-o clipită
Răsunat-a crunt comanda,
(Mai avan decum răsuna
Glasul popii nostru Tanda).

Cât ai bate 'n pălmi, sărit-am
Toți flăcăii în Ploave,
Cel mai lacom riu al lumii
Măncător de mimi brave;

Și în alte trei minute
Am trecut cu toții râul,
Că doar apa n'ajunsesese
Să ne atingă nice brăul.

Când ne-am cățarat pe malul
Celalalt, cu chiu cu vai.
Am crezut, că ajunsesem,
Să nu zic mult, chiar în rai.

Că să nu crezi, măi vecine,
C'au mers toate cum le-am spus,
Vreau să zic, c'asa de neted,
Că mi-e martor Cel de sus:

Căci pe când treceam de-avalma
Cursul apei blăstămate,
Am avut cu grosul parte
De șrapnele și granate,

Se roteau în cete dese
Asupra-ne iroplane,
Împroșcând în capul nostru
Bombe grele și pogane.

— Dar mai da-mi din vinul dă,
Că gătjeul stă să-mi sece,
Altfel n-oi găta povestea
Cu Ciresar cincisprezece. —

Cum vă spun, trecurăm râul,
Și-ajunsesem pe Montello,
Toema 'n vârful unde știurăm
Că se ține-al nost »fratello».

Aici ni s'a dat o leacă
De mâncare și kodină,
Bageamă știă căprarul
Că n-om fi chiar fără splină.

Când steteam mai fără teamă
Tolăniți pe iarba mare,
Ca din cer s-aude-un strigăt
Tot mai tare și mai tare.

»Fraților, strigă streinul,
Vă cunosc de pe statură,
De pe graiu și de pe vorbă,
De pe 'ntreaga-vă făptură.

Știu, că voi sunteți urmașii
Marelui Traian din Roma,
Și mă doare când vă văd, că
Vă înghite-acum Sodoma,

Fraților, nu se cuvine
Să ne sfășiem ca orbii,
Să ne dăm înși-ne pradă—
Să ne ciugulească corbii;

Noi meniți suntem din veacuri
Să ne fim fărtați de arme,
Legământul căror pumnul
Dușmanului să n-o sfarme;

Haideți dar, treceți cu toții
Căți sunteți Români de viță
Ca să ne luptăm alături
Ce-i de-o lege și de-o spîță!

— Când am priceput acestea,
Am rămas mut cași lemnul,
Și-am simțit cum mi se 'nchiagă
Tot mai tare 'n piept îndemnul

Să mă duc, să trec la dânsii
Fără multă tândăleală.
Și făcându-i semn cu ochiul
Și tândalei de Tândală;

Am trecut într'un răsuflet
La Italia cea dragă,
Și-a trecut apoi în grabă
După noi compania 'ntreagă.

Ce s'a întâmplat în urmă,
Am aflat abia acum:
Prin spărtura ce rămase
Și-au făcut Tălenii drum,

Și au prins de pe la spate
Pe Măghiarul cei fălos...
Ce-a mai fost, își poate orica
Om la minte sănătos
Să-și închipuie prealesne.

— Și-acum toarnă, măi vecine,
Înc-o leacă de vin galben,
Și... să ne vedem cu bine.

Tănase Ciuvic.

Prefectura Județului Alba-Inferioară.

Nr. 970/1919; pref.

Concurs.

Prefectul Județului Alba-Inferioară publică concurs la posturile de vigili (inspector) de pădure cercual cu sediul:

1. Abrudsat. 2. Cricău. 3. Feneș, 4. Șard. 5. Cârna, devenite vacante prin decedare și abdicere.

Petițiile sorisă cu mâna proprie sunt de a se înainta — până în 30 Aprilie a. e. la oficiul prefecturii din Aiud.

La cerere să se aclude:

1. Atestat despre examenul de gornic (vigili de pădure). 2. Atestat de botez. 3. Atestat de îndigență și moralitate. 4. Atestat medical.

În lipsa de concurenți cu examen de calificare (szakvizsgázott) să vor aplica și concurenți, cari și-au făcut serviciul militar și știu scrie, citi și calcula în limba română și maghiară și să simt apti și să deobligă a-și câștiga examenul de calificare în decurs de 3 ani. — Aceștia însă vor primi numai 80% a salariului fundamental.

Atribuțiuni: salar fundamental anual 600 cor., care crește tot la 5 ani cu câte 100 cor. până la 1000 cor.

Relut de evartir 120 cor., recompensă de lemne (favalt-ság) 60 cor., pausal de călătorie 200 cor., pausal de cancelarie 10 cor.

Afară de acestea până la restabilirea timpurilor normale vor primi un adaus de scumpete anual de 450 cor., precum și după fiecare copil, care e sub 16 ani, 150 cor. adaus familiar.

Ridicarea salarelor e în decurgere.

Cei denumiți după un (1) an de probă se vor numi definitiv. Aiud, la 22 Martie 1919.

1—1. Dr. Bazil Ciura,
sub-prefect.

O familie de profesor din Blaj
caută

o fată (domnișoară)
din familie bună,

care să îngrijească doi copilași de 5—6 ani și să ajute la gospodăria casei. — Adresa la administrația gazetei. 1—2

Cenzurat de George Dănilă.

Cărți pentru popor:

1. **Versuri și Cântece din Răsboi**, adunate și întocmite de A. Melin.

Cuprinde versuri frumoase din marele război, suferințele și dorurile soldaților și ale celor rămași acasă.

Prețul: 60 fl.

2. **Copiii în Răsboi**, povestiri duiioase de Al. Ciura, A. Melin și Toma Cocișiu. Prețul: 60 fl.

3. **Sămânța Viitorului**, îndemnuri pentru părinți de Alexandru Lupeanu. Carte foarte prețioasă și limpede, care arată părinților cum să-și crească copiii, spre bucuria și folosul lor și al neamului. Prețul: 60 fl.

De vânzare la **Librăria seminarială, Blaj.**

„CONSUM”⁶⁶

societate comercială pe acții, Blaj.

Prăvălie de ferării și tot felul de lucruri trebuincioase pentru casă.

Se mai află: **vinuri, bere, rachiu.**

(1) 3-3

V. și E. AVRIGEANU

PRAVALIE DE STICLA ȘI PORTELAN precum și tot felul de lucruri fine.

BLAJ, strada Tipografiei 202.

Săpunuri de haine și de față.

Săpunuri de ras.

Icoane sfinte.

Se pun chipuri în rame, leftin și frumos.

(2) 3-3

IULIUS HENRICH

PRAVALIE DE FIER, ASORTATA ANUME PENTRU ECONOMI,

BLAJ, Strada Tipografiei Nr. 195.

Se găsesc de vânzare:

Fiere de plug, Arșae (hârlete), Sape, Coase, Lopeti,

Oleu de mașini

și tot felul de negoț de fier, trebuincios pentru plugari și economi.

(3) 3-3

Carbuni de piatră și cocs pentru fauri

VASILE CIORTEA

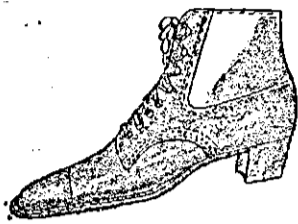
□ □ PANTOFAR □ □

Blaj, Strada Tipografiei, aproape de Apotecă.

Pregătește:

GHEȚE PĂPUȘI

pentru bărbați,
femei și copii.

ARE PIELE ȘI TALPĂ ADEVĂRATĂ.

Prețuri ieftine!

(4) 2-3

Invățacel de croitorie

caută DI NICOLAE CHICIDEAN

Blaj, lângă Internatul de băieți.

(5) 2-3

CĂRȚI BISERICESTI:

Apostolul sau faptele și epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 20' — legat în imit. de piele	60'—
Evangelia dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată	4'—
Euhologiu, crudo 12 cor., leg. în pânză	30'—
Liturgier, broș. 12 cor., leg. în pânză	30'—
Orologier, crudo 12 cor., leg. în pânză	30'—
Octoih mic 8° crudo 4 cor., leg. simplu	7'—
Pentecostar mic 8° crudo 4 cor., leg. simplu	7'—
Octoic cu Pentecostar legat simplu	12'—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	1'—
Psaltire, broș., 4 cor., leg. simplă	10'—
Triod, crudo 20 cor., legat	60'—
Strajnic, ciril, crudo 8 cor., legat	20'—
Acatistier, carte de rugăciuni, leg.	4'—
Paracelis, carte de rugăciuni și cântări bisericesti, pentru tinerime, legat	1'—
Paracelisul Preasf. Născătoare de Dumnezeu, leg.	—'60
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeestilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grezască,	
Tomul I. legat în pânză imitațiune de piele, broșat	80'—
Tomul II. III. leg. în pânză imitațiune de piele broșat	40'—
EVANGELIA broș. 50 cor., leg. în pânză	130'—
	70'—
	100'—

De vânzare la **Librăria sem. din Blaj.**